

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (septītā palāta)

2020. gada 16. decembrī*

Civildienests – Ierēdņi – Pārdzīvojušais laulātais – Apgādnieka zaudējuma pensija – Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pants – Atbilstības nosacījumi – Laulības ilgums – Iebilde par prettiesiskumu – Vienlīdzīga attieksme – Nediskriminācijas vecuma dēļ princips – Samērīgums – “Laulātā” jēdziens

Lietā T-442/17 RENV

RN, ko pārstāv *F. Moyses*, advokāts,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *G. Gattinara* un *B. Mongin*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Eiropas Parlaments, ko pārstāv *M. Ecker* un *E. Taneva*, pārstāves,

persona, kas iestājusies lietā,

par prasību, kas ir pamatota ar LESD 270. pantu un ar ko tiek lūgts atcelt Komisijas 2014. gada 24. septembra lēmumu, ar kuru ir noraidīts prasītājas lūgums piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju,

VISPĀRĒJĀ TIESA (septītā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs R. da Silva Pazošs [*R. da Silva Passos*], tiesneši I. Reine (referente) un L. Trišo [*L. Truchot*],

sekretārs: E. Kulons [*E. Coulon*],

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

I. Atbilstošās tiesību normas

- 1 Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”) 79. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Ierēdņa vai bijušā ierēdņa pārdzīvojuš[ais] laulāt[ais] [Civildienesta noteikumu] VIII pielikuma 4. nodaļā paredzētajā veidā ir tiesīg[s] saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, kas līdzvērtīga 60 % no izdienas pensijas vai invaliditātes pabalsta, kādu maksāja mirušajam [laulātajam], vai, neatkarīgi no dienesta ilguma vai vecuma, kāda būtu maksājama viņam, ja viņam uz to būtu tiesības nāves brīdī.”

- 2 Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā ir noteikts:

“Ja bijušais ierēdnis saņēma izdienas pensiju, tad pārdzīvojušais laulātais, ar nosacījumu, ka, pirms ierēdnis atstāja dienestu iestādē, pāris jau bija precējies un laulība bija ilgusi vismaz vienu gadu, un ievērojot [ši pielikuma] 22. panta noteikumus, ir tiesīgs saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju 60 % apmērā no izdienas pensijas, ko ierēdnis saņēma nāves dienā. [..]

[Pirmajā daļā paredzēto] laulības ilgumu neņem vērā, ja ierēdņa laulībā, kas noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, bijis viens vai vairāki bērni, ar nosacījumu, ka pārdzīvojušais laulātais uztur vai ir uzturējis minētos bērnus.”

- 3 Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā ir noteikts:

“Piemērojot [Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantu], laulības ilgumu neņem vērā, ja laulība, lai gan noslēgta pēc tam, kad ierēdnis pārtraucis dienesta attiecības, ir ilgusi vismaz piecus gadus.”

- 4 Visbeidzot, Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 27. panta pirmajā un trešajā daļā ir paredzēts:

“Ierēdņa vai bijušā ierēdņa šķirtais laulātais ir tiesīgs saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, kas paredzēta šajā nodaļā, ar nosacījumu, ka bijušā laulātā nāves gadījumā viņš var pamatot savas tiesības saņemt no viņa uzturņa, pamatojoties vai nu uz tiesas rīkojumu, vai oficiāli reģistrētu vienošanos, kas spēkā starp viņu un viņa bijušo laulāto.

[..]

Šķirtā laulātā tiesības saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju izbeidzas, ja viņš vai viņa atkārtoti apprecas pirms sava bijušā laulātā nāves [..].”

II. Tiesvedības priekšvēsture

- 5 Prasītāja RN un viņas laulātais, Eiropas Komisijas ierēdnis, dzīvoja kopā kopš 1985. gada. 1987. gada 10. jūnijā pārim piedzima bērns. 1988. gada 7. maijā viņi noslēdza pirmo laulību. 1996. gada 29. aprīlī laulātie izšķīrās. 2012. gada 20. augustā prasītāja, kura pēc šķiršanās nebija noslēgusi citas laulības, atkārtoti salaulājās ar savu bijušo laulāto.
- 6 Laikā no 1998. gada 11. septembra līdz 2011. gada 22. decembrim prasītājas bijušais laulātais bija precējies ar trešo personu.
- 7 Prasītājas laulātais stājās amatā Komisijā 1991. gadā, un viņam tika atļauts izmantot savas tiesības uz pensiju 2007. gada 1. oktobrī. Viņš nomira 2014. gada 2. augustā.

- 8 Pēc vīra nāves prasītāja kā bijušā ierēdņa pārdzīvojuši laulātā 2014. gada 3. septembrī iesniedza lūgumu piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju atbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 4. nodaļai.
- 9 2014. gada 24. septembrī Komisijas Atalgojuma un individuālo tiesību biroja (*PMO*) Pensiju nodaļas vadītājs noraidīja prasītājas lūgumu piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”). Viņš būtībā uzskatīja, ka, novērtējot prasītājas tiesības uz viņas mirušā laulātā apgādnieka zaudējuma pensiju, ir jāņem vērā nevis viņas pirmās laulības datums, kura tika izbeigta ar spriedumu par laulības šķiršanu un tātad vairs nevarēja radīt sekas, bet gan viņas otrās laulības datums, kura tika noslēgta 2012. gada 20. augustā. Tādējādi, konstatējis, ka šī pēdējā minētā laulība tika noslēgta pēc viņas laulātā dienesta beigām un ka viņa nāves dienā tā bija ilgusi tikai aptuveni divus gadus, *PMO* Pensiju nodaļas vadītājs secināja, ka nav izpildīti Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētie nosacījumi un līdz ar to prasītāja nevar pretendēt uz apgādnieka zaudējuma pensiju.
- 10 2014. gada 22. decembrī prasītāja iesniedza sūdzību par apstrīdēto lēmumu. Sūdzības pamatojumam viņa 2014. gada 23. decembrī iesniedza papildu informāciju.
- 11 2015. gada 10. aprīlī Komisijas iecelēj institūcija noraidīja šo sūdzību un apstiprināja *PMO* Pensiju nodaļas vadītāja analīzi (turpmāk tekstā – “lēmums par sūdzības noraidīšanu”).

III. Tiesvedība Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā kā apelācijas instancē

- 12 Ar prasības pieteikumu, kas Civildienesta tiesas kancelejā iesniegts 2015. gada 17. jūlijā, prasītāja cēla prasību, lūdzot atcelt apstrīdēto lēmumu, kā arī lēmumu par sūdzības noraidīšanu un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Prasība tika reģistrēta ar lietas numuru F-104/15.
- 13 Prasības pamatojumam prasītāja izvirzīja trīs pamatus, pirmais no tiem ir par tiesību kļūdu vai arī acīmredzamu kļūdu vērtējumā, piemērojot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantu, otrs – par iebildi par prettiesiskumu un vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas vecuma dēļ un samērīguma principu pārkāpumu un trešais – par kļūdu, interpretējot jēdzienu “laulātais” apgādnieka zaudējuma pensijai piemērojamās sistēmas izpratnē.
- 14 Komisija lūdza prasību noraidīt un piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 15 Ar 2015. gada 9. novembra lēmumu Eiropas Parlamentam tika atļauts iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.
- 16 Ar 2016. gada 20. jūlija spriedumu RN/Komisija (F-104/15, turpmāk tekstā – “sākotnējais spriedums”, EU:F:2016:163) Civildienesta tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu. Tā arī piesprieda Komisijai segt savus, kā arī atlīdzināt prasītājas tiesāšanās izdevumus. Parlamentam bija jāsedz savi tiesāšanās izdevumi pašam.
- 17 Sākotnējā spriedumā Civildienesta tiesa būtībā konstatēja, ka, lai gan prasītājas īpašā situācija nav skaidri paredzēta Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā, pats šī panta teksts neizslēdz interpretāciju, kas liktu administrācijai ņemt vērā attiecīgo laulības laikposmu kopējo ilgumu, proti, pirmās un otrās laulības ar vienu un to pašu ierēdņi ilgumu, lai pārbaudītu, vai ir ievērots šajā tiesību normā paredzētais nosacījums par pieciem gadiem laulībā, lai varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju.
- 18 Turklāt Civildienesta tiesa uzskatīja, ka tad, ja Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj ņemt vērā prasītājas laulības laikposmu kopējo ilgumu, ar tiem tiktu ieviesta atšķirīga attieksme pret bijušā ierēdņa pārdzīvojušajiem laulātajiem atkarībā no tā, vai laulība ir noslēgta pirms vai pēc ierēdņa dienesta beigām. Tādējādi Civildienesta tiesa nosprieda, ka, tā kā šāda interpretācija nav skaidri izslēgta ar šī panta formulējumu, Civildienesta noteikumu

VIII pielikuma 20. pants ir jāinterpretē atbilstoši vienlīdzīgas attieksmes principam tādējādi, ka ar to iecelēj institūcijai, lai pārbaudītu nosacījuma par minimālo laulības ilgumu ievērošanu, ir pienākums summēt dažādus laulības laikposmus gadījumā, ja, kā tas ir šajā lietā, prasītāja ar vienu un to pašu ierēdni ir noslēgusi laulības divreiz, pirmo reizi – pirms viņa dienesta beigām un otro reizi – pēc dienesta beigām.

- 19 Līdz ar to Civildienesta tiesa apmierināja pirmo prasības pamatu par tiesību kļūdu un atcēla apstrīdēto lēmumu.
- 20 Ar procesuālo rakstu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2016. gada 29. septembrī, Komisija iesniedza apelācijas sūdzību par sākotnējo spriedumu, kas reģistrēta ar numuru T-695/16 P. Komisija lūdza Vispārējo tiesu, pirmkārt, atcelt sākotnējo spriedumu, otrkārt, noraidīt prasību kā nepamatotu gadījumā, ja Vispārējā tiesa uzskatītu, ka lieta ir izskatāmā stāvoklī, un, treškārt, piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 21 Ar 2017. gada 18. jūlija spriedumu Komisija/RN (T-695/16 P, nav publicēts, turpmāk tekstā – “apelācijas instancē pasludinātais spriedums”, EU:T:2017:520) Vispārējā tiesa (apelāciju palāta) apmierināja otrā apelācijas sūdzības pamata pirmo daļu un trešā apelācijas sūdzības pamata trešo daļu, kas būtībā attiecās uz Civildienesta tiesas pieļautu tiesību kļūdu, interpretējot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu.
- 22 Vispārējās tiesas ieskatā, atzīstot, ka strīdīgā tiesību norma neizslēdz tādu interpretāciju, saskaņā ar kuru administrācijai tādā īpašā gadījumā, kāds ir šajā lietā, būtu jāņem vērā laulības laikposmu kopējais ilgums, lai pārbaudītu, vai ir ievērots nosacījums par laulības ilgumu, Civildienesta tiesa to ir interpretējusi pārāk plaši. Šāda interpretācija esot pretrunā pastāvīgajai judikatūrai, saskaņā ar kuru Eiropas Savienības tiesību normas, ar kurām tiek piešķirtas tiesības uz finansiāliem pabalstiem, ir jāinterpretē šauri. Turklāt Vispārējās tiesas ieskatā šī interpretācija uzliek administrācijai pienākumu, kas neizriet no šīs tiesību normas un ir pretrunā tiesiskās drošības principam.
- 23 Turklāt Vispārējā tiesa nosprieda, ka Civildienesta tiesas sniegtā Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta interpretācija liktu administrācijai uzskatīt, ka laulība, kas ir izbeigta ar spriedumu par laulības šķiršanu, vēl var ietekmēt tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju saskaņā ar minēto pantu. Vispārējā tiesa norādīja, ka šāda iespēja ir paredzēta, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 27. panta pirmo daļu, kura tomēr saskaņā ar šīs tiesību normas trešo daļu nav piemērojama šajā lietā, jo 2012. gada 20. augustā prasītāja atkārtoti noslēdza laulību ar savu laulāto.
- 24 Vispārējā tiesa piebilda, ka nav jāņem par prasītājas argumentu par iespējamo samērīguma principa pārkāpumu, ko bija izvērtējusi Civildienesta tiesa, jo šis arguments ir balstīts uz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta interpretāciju sākotnējā spriedumā, kurā bija pieļauta tiesību kļūda.
- 25 Līdz ar to Vispārējā tiesa atcēla sākotnējo spriedumu. Turklāt, konstatējot, ka Civildienesta tiesa nav izskatījusi trešo prasītājas izvirzīto pamatu, tā uzskatīja, ka attiecīgā lieta nav izskatāmā stāvoklī, un nodeva lietu citai Vispārējās tiesas palātai, nevis tai, kas bija lēmusi par apelācijas sūdzību, atliekot lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu.
- 26 Šī prasība tādējādi tika reģistrēta ar lietas numuru T-442/17 RENV.

IV. Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi pēc lietas nodošanas atpakaļ

- 27 Pēc apelācijas instancē pasludinātā sprieduma lietas dalībnieki tika aicināti iesniegt rakstveida apsvērumus par tiesvedības norisi saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 217. panta 1. punktu.

- 28 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2017. gada 6. septembrī, prasītāja atteicās no papildu rakstveida apsvērumu iesniegšanas. Ar dokumentu, kas iesniegts tajā pašā dienā, arī Parlaments atteicās iesniegt rakstveida apsvērumus. Komisija savus rakstveida apsvērumus iesniedza novēloti – 2017. gada 4. oktobrī. Pēc Komisijas sniegtajiem paskaidrojumiem Vispārējās tiesas ceturtās palātas priekšsēdētājs nolēma iekļaut minētos apsvērumus lietas materiālos.
- 29 2017. gada 19. decembrī Vispārējā tiesa Reglamenta 89. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros aicināja lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus par prasītājas intereses celt prasību saglabāšanos šajā lietā.
- 30 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 4. janvārī, Parlaments informēja Vispārējo tiesu, ka tas nevēlas sniegt atbildes uz 2017. gada 19. decembrī uzdotajiem jautājumiem. Prasītāja un Komisija atbildēja uz procesa organizatoriskajiem pasākumiem attiecīgi 2018. gada 5. janvārī un 2018. gada 8. janvārī. Tās lūdza atzīt, ka prasītājai ir saglabājusies interese celt prasību.
- 31 2018. gada 20. novembrī Vispārējā tiesa Reglamenta 89. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros uzdeva jaunus jautājumus lietas dalībniekiem. Lietas dalībnieki uz tiem atbildēja noteiktajā termiņā.
- 32 Ar 2019. gada 11. marta lēmumu Vispārējās tiesas ceturtās palātas priekšsēdētājs uzdeva apturēt šo lietu līdz galīgā nolēmuma pasludināšanai lietā C-460/18 P HK/Komisija.
- 33 Tā kā Vispārējās tiesas palātu sastāvs tika mainīts, tiesnese referente tagad darbojas septītajā palātā, kurai attiecīgi tika nodota šī lieta.
- 34 Ar 2019. gada 23. decembra vēstulēm Vispārējās tiesas kanceleja informēja lietas dalībniekus par to, ka pēc 2019. gada 19. decembra sprieduma HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119) pasludināšanas tiesvedība ir atsākta, un aicināja tos iesniegt savus apsvērumus par sekām, kas no minētā sprieduma izriet attiecībā uz šo lietu. Lietas dalībnieki šo lūgumu izpildīja noteiktajā termiņā.
- 35 Tā kā puses nebija iesniegušas pieteikumu par tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai noturēšanu, Vispārējā tiesa, uzskatīdama, ka ir guvusi pietiekamu informāciju no lietas materiāliem, nolēma izskatīt lietu bez tiesvedības mutvārdu daļas atbilstoši Reglamenta 106. panta 3. punktam.
- 36 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- atcelt apstrīdēto lēmumu;
 - atcelt lēmumu par sūdzības noraidīšanu;
 - piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 37 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- noraidīt prasību;
 - piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 38 Parlaments lūdz Vispārējo tiesu noraidīt prasību.

V. Juridiskais pamatojums

A. Par strīda priekšmetu un tā tvērumu pēc lietas nodošanas atpakaļ

- 39 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atcelšanas prasījumi, kas formāli vērsti pret lēmumu, ar kuru ir noraidīta sūdzība, gadījumā, ja šiem prasījumiem nav patstāvīga satura, nozīmē, ka Vispārējā tiesā tiek apstrīdēts akts, par kuru ir iesniegta sūdzība (skat. spriedumus, 2006. gada 6. aprīlis, *Camós Grau*/Komisija, T-309/03, EU:T:2006:110, 43. punkts, un 2018. gada 13. jūlijs, *Curto* /Parlaments, T-275/17, EU:T:2018:479, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Šajā lietā, ņemot vērā, ka ar lēmumu par sūdzības noraidīšanu ir tikai apstiprināts apstrīdētais lēmums, precizējot tā pamatojumu, jākonstatē, ka prasījumiem atcelt lēmumu par sūdzības noraidīšanu nav patstāvīga satura un ka līdz ar to nav konkrēti jālemj par tiem. Tomēr, izvērtējot apstrīdētā lēmuma tiesiskumu, ir jāņem vērā pamatojums, kas ietverts lēmumā par sūdzības noraidīšanu, jo šim pamatojumam ir jāsakrīt ar apstrīdētā lēmuma pamatojumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 30. aprīlis, *Wattiau*/Parlaments, T-737/17, EU:T:2019:273, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Otrkārt, attiecībā uz strīda tvērumu pēc lietas nodošanas atpakaļ ir jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru pēc nolēmuma atcelšanas un lietas nodošanas atpakaļ Vispārējai tiesai tajā tiek izskatīts apelācijas instancē pasludināts spriedums un tai vēlreiz ir jālemj par visiem prasītāja izvirzītajiem atcelšanas pamatiem, izņemot tos rezolutīvās daļas elementus, kuri nav atcelti ar apelācijas instancē pasludināto spriedumu, kā arī apsvērumus, kas veido šo elementu nepieciešamo pamatu, un kuriem ir *res judicata* spēks (pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 14. septembris, *Marcuccio*/Komisija, T-236/02, EU:T:2011:465, 83. punkts).
- 42 Šajā lietā ar apelācijas instancē pasludinātā sprieduma rezolutīvās daļas 1) punktu sākotnējais spriedums ir atcelts pēc tam, kad tika apmierināta otrā apelācijas sūdzības pamata pirmā daļa un trešā apelācijas sūdzības pamata trešā daļa. Tajos Komisija būtībā apgalvoja, ka Civildienesta tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, interpretējot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu tādējādi, ka administrācijai bija jāņem vērā abu prasītājas laulības laikposmu kopējais ilgums, un ka tā ir sniegusi interpretāciju, kas ir pretēja šīs tiesību normas skaidrajam formulējumam. Savukārt apelācijas instancē pasludinātajā spriedumā nav lemts nedz par citām pirmā un otrā apelācijas sūdzības pamata daļām, nedz arī par trešo apelācijas sūdzības pamatu.
- 43 Tādējādi Vispārējai tiesai no jauna ir jālemj par visiem prasītājas izvirzītajiem atcelšanas pamatiem, ņemot vērā apelācijas instances spriedumā izskatītos tiesību jautājumus, kas Vispārējai tiesai ir saistoši saistībā ar lietas nodošanu atpakaļ iztiesāšanai.
- 44 Šajā ziņā Komisija apgalvo, ka apelācijas instancē pasludinātajā spriedumā tika izskatīts arī prasītājas izvirzītais otrais pamats par vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas vecuma dēļ un samērīguma principu pārkāpumu.
- 45 Ir taisnība, ka Vispārējā tiesa apelācijas instancē pasludinātā sprieduma 63. punktā konstatēja, ka Civildienesta tiesa ir izvērtējusi prasītājas argumentus saistībā ar nediskriminācijas principu, lai interpretētu Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu. Tomēr Vispārējā tiesa precizēja, ka Civildienesta tiesa šo pārbaudi ir veikusi tikai pēc tam, kad tā vispirms bija uzskatījusi, ka ar attiecīgo tiesību normu nav izslēgta interpretācija, kuras mērķis ir ņemt vērā prasītājas laulību laikposmu kopējo ilgumu. Tādējādi Vispārējā tiesa nosprieda, ka, tā kā šajā sākotnējā analizē bija pieļauta tiesību kļūda un šī iemesla dēļ sākotnējais spriedums bija jāatceļ, nebija jālemj par prasītājas argumentu par apgalvoto samērīguma principa pārkāpumu.

46 Tādējādi apelācijas instancē pasludinātajā spriedumā Vispārējā tiesa nebija izskatījusi otrā pamata daļas, kas attiecas uz vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas vecuma dēļ un samērīguma principu pārkāpumu.

B. Par lietas būtību

1. Par pirmo pamatu – tiesību kļūdu, interpretējot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantu

47 Attiecībā uz pirmo pamatu, ko prasītāja ir izvirzījusi savas prasības pamatojumam un kas attiecas uz tiesību kļūdu, kura esot pieļauta, interpretējot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantu, kā to ir nospriedusi Civildienesta tiesa – un šī interpretācija apelācijas instancē pasludinātajā spriedumā nav tikusi kritizēta –, prasītāja nevar pamatotī atsaukties uz savu pārdzīvojušā laulātā statusu, lai, pamatojoties uz šo tiesību normu, pretendētu uz apgādnieka zaudējuma pensiju saistībā ar viņas pirmo laulību, kas tika noslēgta 1988. gada 7. maijā un šķirta 1996. gada 29. aprīlī (šajā nozīmē skat. apelācijas instancē pasludināto spriedumu, 11. punkts, un sākotnējo spriedumu, 28. un 30. punkts).

48 Attiecībā uz apgalvoto tiesību kļūdu, interpretējot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu, kā tas izriet no šī sprieduma 42. punkta, apelācijas instancē pasludinātajā spriedumā Vispārējā tiesa nosprieda, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka administrācijai bija jāņem vērā prasītājas abu laulības laikposmu kopējais ilgums (šajā nozīmē skat. apelācijas instancē pasludināto spriedumu, 49. un 57. punkts).

49 Līdz ar to ir jānosprīž, ka pretēji tam, ko prasītāja apgalvo savā pirmajā pamatā, Komisija nav pieļāvusi kļūdu Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta interpretācijā, uzskatot, ka ir jāņem vērā tikai prasītājas otrās laulības ar viņas mirušo laulāto ilgums pēc viņa dienesta beigām, lai pārbaudītu, vai ir izpildīts Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētais nosacījums par minimālo piecu gadu laulības ilgumu apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšanai.

50 Tādējādi pirmais pamats nav pamatots.

2. Par otro pamatu – iebildi par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas vecuma dēļ un samērīguma principu pārkāpuma dēļ

51 Prasītāja apgalvo, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pants, uz kura pamata tika pieņemts apstrīdētais lēmums, ir prettiesisks. Tā būtībā apgalvo, ka ar šo pantu ir pārkāpti vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas vecuma dēļ principi, kas it īpaši ir garantēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 20. un 21. pantā, kā arī Civildienesta noteikumu 1.d pantā.

52 Prasītāja uzskata, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pants liek gados vecāku cilvēku pāriem būt laulībā vismaz piecus gadus, lai pensionētā ierēdņa pārdzīvojušais laulātais varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, savukārt pāros, kuri, noslēdzot laulību, laulātajam ierēdnim vēl esot dienesta attiecībās, ir gados jaunāki, pārdzīvojušajam laulātajam ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju jau pēc viena laulības gada, pamatojoties uz šī pielikuma 18. pantu. Šādi pāri esot salīdzināmā ģimenes situācijā neatkarīgi no brīža, kad viņi izvēlas noslēgt laulību, proti, pirms vai pēc ierēdņa dienesta beigām. Šajā ziņā prasītāja apgalvo, ka iemaksu ilgums Savienības pensiju sistēmā neļauj attaisnot aplūkoto atšķirīgo attieksmi.

- 53 Turklāt prasītāja apgalvo, ka ieviesto atšķirīgo attieksmi nevar objektīvi un saprātīgi pamatot ar cīņu pret fiktīvām laulībām un krāpšanas apkarošanu. Atšķirīgā attieksme pret pāriem, pamatojoties uz brīdi, kad ir noslēgta laulība, pārsniedzot to, kas ir piemērots un nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, jo nekādi netiekot ņemta vērā pārdzīvojušā laulātā individuālā situācija. Prasītāja tostarp uzsver, ka nav nekādu iespēju atspēkot krāpšanas prezumpciju. Tā piebilst, ka arī mērķis saglabāt Savienības pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru nevar pamatot paredzēto piecu gadu laulības nosacījumu, jo Komisija nekādi neesot pierādījusi, ka tādi gadījumi kā šajā lietā varētu apdraudēt šo līdzsvaru. Katrā ziņā Tiesa nepieņemtu pamatojumu, kurš ir balstīts vienīgi uz budžeta apsvērumiem.
- 54 Komisija apstrīd iebildes par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu pieņemamību, jo sūdzībā neesot izvirzīts nedz jautājums par diskrimināciju vecuma dēļ, nedz samērīguma principa pārkāpums. Līdz ar to prasītāja neesot ievērojusi noteikumu par sūdzības un prasības pieteikuma savstarpēju atbilstību.
- 55 Pakārtoti Komisija norāda, ka aplūkotā iebilde par prettiesiskumu nav pamatota. Tā uzskata, ka aplūkotā atšķirīgā attieksme ir balstīta nevis uz ierēdņa vecumu, bet gan uz viņa pensiju tiesību atzīšanu vai neatzīšanu. Turklāt ierēdnis un bijušais ierēdnis, kā arī viņu attiecīgie laulātie neesot salīdzināmās situācijās, jo pirmajā gadījumā minētajam ierēdnim ir jābūt karjeras attīstībai un viņam ir jāturpina strādāt un veikt iemaksas savai pensijai, savukārt otrajā gadījumā tas tā vairs nav. Šī situāciju atšķirība esot atzīta 1993. gada 17. jūnija spriedumā *Arauxo-Dumay*/Komisija (T-65/92, EU:T:1993:47).
- 56 Katrā ziņā aplūkotā atšķirīgā attieksme esot pamatota, jo apgādnieka zaudējuma pensija tiekot iegūta netieši – ar iemaksām, kuras ierēdnis veicis pensiju sistēmā pirms pensionēšanās. Komisija uzskata, ka Civildienesta noteikumos esot prasīta iepriekš pastāvoša finansiāla saikne starp iestādi un pārdzīvojušo laulāto, kurš lūdz piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju, – šāda saikne rodoties tad, ja laulības dēļ mirušā ierēdņa laulātais netieši ir uzņēmis to iemaksu nastu, kas tika atskaitītas no mirušā ierēdņa darba samaksas viņa nodarbinātības laikā.
- 57 Turklāt atšķirīga attieksme esot pamatota, ņemot vērā pašu apgādnieka zaudējuma pensijas mērķi, kas esot nodrošināt ierēdņa pārdzīvojušā laulātā materiālo labklājību. Lielāks risks, ka šī labklājība tiktu apdraudēta, pastāv tāda ierēdņa pārdzīvojušā laulātā gadījumā, kuru ir pārsteigusi ierēdņa nāve, lai gan viņš joprojām strādāja, nekā bijušā ierēdņa pārdzīvojušā laulātā gadījumā, jo šim laulātajam būtu bijis laiks veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šādu finansiālo drošību.
- 58 Turklāt nosacījums par minimālo piecu gadu laulības ilgumu, kas noteikts pārdzīvojušajam laulātajam, ja laulība ir noslēgta pēc ierēdņa dienesta beigām, esot vērsts uz to, lai novērstu krāpšanu un saglabātu pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru. Komisija uzskata, ka krāpšanas risks esot augstāks, ja laulība tiek noslēgta pēc dienesta beigām, jo tad ir lielākas iespējas paredzēt nāves brīdi. Tādējādi piecu gadu laulības ilguma nosacījuma mērķis esot nepieļaut *in extremis* laulības ar galveno mērķi bijušā ierēdņa pārdzīvojušajam laulātajam iegūt tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju.
- 59 Parlaments piebilst, ka nosacījums par vismaz piecu gadu laulības ilgumu ļauj izvairīties no tā, ka gados jaunāka persona ļaunprātīgi izmanto gados vecāka ierēdņa, kurš saņem vecuma pensiju, vājumu, cerot ātri saņemt tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju.

a) Par iebildes par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu pieņemamību

- 60 No judikatūras izriet, ka principā pakārtotā tiesību aizsardzības līdzekļa, kas ir iebilde par prettiesiskumu, sistēma attaisno to, ka šāda iebilde, kas pirmo reizi izvirzīta Savienības tiesā, tiek atzīta par pieņemamu, atkāpjoties no prasības pieteikuma un sūdzības savstarpējās atbilstības noteikuma (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 27. oktobris, *ECB/Cerafogli*, T-787/14 P, EU:T:2016:633,

47. punkts). Līdz ar to tas vien, ka iebilde par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta pretiesiskumu pirmo reizi tika izvirzīta prasības pieteikuma stadijā, nenozīmē, ka šī iebilde ir nepieņemama.

- 61 Tomēr, lai varētu atsaukties uz iebildi par pretiesiskumu strīdā starp ierēdņi un iestādi, ir jāievēro vairāki pieņemamības nosacījumi. Attiecībā uz pakārtoto tiesību aizsardzības līdzekli, pirmkārt, tas nozīmē, ka ir tikusi celta pamatprasība, otrkārt, ka tā ir vērsta pret ierēdņim nelabvēlīgu lēmumu, treškārt, ka šī pamatprasība ir pieņemama, ceturtkārt, ka ierēdņim nav bijis iespējas lūgt atcelt vispārpiemērojamo aktu, kurš ir viņam nelabvēlīgā lēmuma pamatā, un, piektkārt, ka pastāv pietiekama saistība starp vispārpiemērojamo aktu un apstrīdēto individuālo lēmumu (spriedums, 2016. gada 27. oktobris, ECB/*Cerafogli*, T-787/14 P, EU:T:2016:633, 67. punkts).
- 62 Šajā lietā ir jākonstatē, ka iebildi par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta pretiesiskumu prasītāja ir izvirzījusi, ceļot pieņemamu pamatprasību. Šī prasība ir vērsta uz apstrīdētā lēmuma atcelšanu, kas prasītājam ir nelabvēlīgs, jo ar to viņai ir atteikta apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršana. Turklāt prasītāja kā privātpersona nevarēja tieši lūgt atcelt Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu. Visbeidzot, acīmredzami pastāv pietiekama saikne starp Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu un apstrīdēto lēmumu, ņemot vērā, ka tas ir balstīts uz šo tiesību normu.
- 63 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāuzskata, ka iebilde par pretiesiskumu, ko prasītāja ir izvirzījusi attiecībā uz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu, ir pieņemama.

b) Par iebildes par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta pretiesiskumu pamatotību

- 64 Jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas ir paredzēts Hartas 20. pantā, un tās 21. panta 1. punktā noteiktais nediskriminācijas princips ir tā īpaša izpausme. Šis princips paredz, ka salīdzināmas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas nevar aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (skat. spriedumu, 2017. gada 5. jūlijs, *Fries*, C-190/16, EU:C:2017:513, 29. un 30. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 65 Saskaņā ar judikatūru, lai Savienības likumdevējam varētu pārņemt vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, tam ir jābūt atšķirīgi izskatījušam salīdzināmas situācijas, kas ir radījušas nelabvēlīgu stāvokli konkrētām personām salīdzinājumā ar citām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 14. decembris, *FV/Padome*, T-750/16, EU:T:2018:972, 89. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 66 Prasība par situāciju salīdzināmību tiek novērtēta, ņemot vērā visus šīs situācijas raksturojošos elementus. Šie elementi tostarp ir jānosaka un jānovērtē, ņemot vērā Savienības akta, ar ko tiek ieviesta attiecīgā atšķirība, priekšmetu un mērķi. Turklāt ir jāņem vērā tās nozares principi un mērķi, uz kuru attiecas aplūkots akts (skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *HK/Komisija*, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 67 Turklāt, lai noteiktu, vai Civildienesta noteikumos noteiktā attieksme salīdzināmajās situācijās apdraud vienlīdzīgas attieksmes principu, ir jābalstās uz analīzi, kas ir vērsta uz to tiesību normu kopumu, kuras reglamentē katras salīdzināmās situācijas stāvokli, tostarp – ņemot vērā apstrīdētās tiesību normas mērķi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 9. marts, *Milkova*, C-406/15, EU:C:2017:198, 58. punkts).
- 68 Lai atšķirīga attieksme varētu būt saderīga ar vispārējiem vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principiem, šai atšķirībai ir jābūt pamatotai ar objektīvu un saprātīgu kritēriju, kas ir samērīgs ar šīs nošķiršanas mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 15. februāris, *Pyres/Komisija*, T-256/01, EU:T:2005:45, 61. punkts). Šajā ziņā atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē

šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus var noteikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst Savienības atzītiem vispārējas nozīmes mērķiem vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

- 69 No judikatūras izriet, ka samērīguma princips prasa, lai Savienības iestāžu akti nepārsniegtu to, kas ir piemērots un vajadzīgs, lai sasniegtu attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteiktos leģitimos mērķus, ievērojot, ka tad, ja ir iespēja izvēlēties starp vairākiem piemērotiem pasākumiem, ir jāizvēlas vismazāk apgrūtinošais un radītie traucējumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem (skat. spriedumu, 2016. gada 26. februāris, *Bodson u.c./EIB*, T-240/14 P, EU:T:2016:104, 116. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 70 Tomēr ir jāpiebilst, ka nolūkā cīnīties pret ļaunprātīgu izmantošanu, pat krāpšanu, Savienības likumdevējam ir rīcības brīvība, nosakot tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *HK/Komisija*, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 89. punkts). Šādas likumdevēja rīcības brīvības atzīšana nozīmē nepieciešamību pārbaudīt, vai nešķiet nesaprātīgi, ka Savienības likumdevējs uzskata, ka ieviestā atšķirīgā attieksme var būt atbilstoša un nepieciešama izvirzītā mērķa sasniegšanai (šajā nozīmē un pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 14. decembris, *FV/Padome*, T-750/16, EU:T:2018:972, 114. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 71 Ņemot vērā visus šos principus, ir jāpārbauda, vai Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētais nosacījums par minimālo laulības ilgumu ir pretrunā vispārējiem vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas vecuma dēļ principiem, ņemot vērā šī nosacījuma mērķus. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai šis nosacījums ir paredzēts tiesību aktā un atbilst tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi un jebkādas diskriminācijas aizlieguma būtībai, vai Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētās situācijas ir salīdzināmas un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētajam nosacījumam par minimālo piecu gadu laulības ilgumu ir vispārējo interešu mērķis. Šajā ziņā ir jāpārbauda, vai nešķiet nesaprātīgi, ka Savienības likumdevējs uzskata, ka ieviestā atšķirīgā attieksme var būt atbilstoša un nepieciešama šāda mērķa sasniegšanai.

1) Par atšķirīgas attieksmes esamību

- 72 Jāatgādina, ka 2019. gada 19. decembra spriedumā *HK/Komisija* (C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 68. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka apgādnieka zaudējuma pensijas mērķis ir piešķirt pārdzīvojušajam laulātajam aizvietojošus ienākumus, kas paredzēti, lai tiktu daļēji kompensēti zaudētie mirušā laulātā ienākumi. Tiesa uzskata, ka šīs tiesības nav pakļautas nosacījumiem par resursiem vai īpašumu, kam būtu jāraksturo pārdzīvojušā laulātā nespēja apmierināt savas vajadzības un tādējādi jāpierāda viņa agrākā finansiālā atkarība no mirušā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *HK/Komisija*, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 69. punkts).
- 73 Savukārt apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršana ir atkarīga vienīgi no saiknes, kas vieno attiecīgo personu ar mirušo ierēdni, juridiskā rakstura (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *HK/Komisija*, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 70. punkts). Šim nosacījumam jāpievieno nosacījums par minimālo laulības ilgumu, šajā gadījumā – vienu gadu saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantu un pieciem gadiem saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu.
- 74 Paturot prātā šo precizējumu, ir jākonstatē, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pants atšķirīgi attiecas pret bijušo ierēdņu pārdzīvojušajiem laulātajiem atkarībā no tā, vai laulība ir noslēgta pirms vai pēc viņu dienesta attiecību izbeigšanas. Kā apelācijas instancē pasludinātā sprieduma 47. punktā ir norādījusi arī Vispārējā tiesa, laulības datums tātad ir kritērijs, ko likumdevējs ir izmantojis, lai nošķirtu abas situācijas.

- 75 Saikņu, kas vieno pārdzīvojušo laulāto ar mirušo ierēdņi, juridiskais raksturs ir identisks neatkarīgi no tā, vai laulība ir noslēgta pirms vai pēc pēdējā minētā dienesta attiecību izbeigšanas. Šis juridiskais raksturs neatšķiras atkarībā no tā, vai ierēdņi ir vai nav veikuši profesionālo darbību, un atkarībā no to iemaksu apmēra Savienības pensiju sistēmā, kas tika maksātas vai vēl būtu jāmaksā.
- 76 Turklāt Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pants abi dod tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju bijušā ierēdņa pārdzīvojušajam laulātajam, kurš vairs nestrādā un līdz ar to savas nāves brīdī vairs neveic iemaksas Savienības pensiju sistēmā.
- 77 Tādējādi Komisija nevar atsaukties uz 1993. gada 17. jūnija spriedumu *Arauxo-Dumay*/Komisija (T-65/92, EU:T:1993:47), lai pierādītu, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētās situācijas ir atšķirīgas. Kā izriet no šī sprieduma 33. punkta, Vispārējā tiesa tajā salīdzināja, no vienas puses, tāda bijušā ierēdņa pārdzīvojušā laulātā situāciju, kurš nomiris pēc tam, kad tika noteikta dienesta attiecību izbeigšana un viņš bija saņēmis pabalstus un priekšrocības, kas paredzētas īpašā regulā, kura reglamentē šo situāciju, un, no otras puses, ierēdņa, kurš nomiris, joprojām esot dienesta attiecībās, pārdzīvojušā laulātā situāciju, kas paredzēta Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 17. pantā.
- 78 No tā izriet, ka Komisijas argumenti, saskaņā ar kuriem attiecīgā atšķirīgā attieksme esot saistīta ar ierēdņa karjeras attīstību un iemaksām pensiju sistēmā, ir jānoraida.
- 79 Turklāt apgādnieka zaudējuma pensijas, kuras sistēma ir noteikta Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā, mērķis ir kompensēt pārdzīvojušajam laulātajam zaudētos ienākumus, kas izriet no bijušā ierēdņa nāves. Tātad runa ir par aizstāšanas ienākumu piešķiršanu pārdzīvojušajam laulātajam (skat. šī sprieduma 72. punktu). Līdz ar to apstākļi, ka mirušais ierēdņis ir noslēdzis laulību pirms vai pēc dienesta attiecību izbeigšanas, nevar būtiski mainīt pārdzīvojušā laulātā situāciju attiecībā uz viņa mantiskajām tiesībām. Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 72. punkta, Tiesa ir nospriedusi, ka pārdzīvojušā laulātā finansiālo vajadzību līmenis un viņa iespējamā finansiālā atkarība no mirušā ierēdņa vai bijušā ierēdņa nav vērā ņemams kritērijs.
- 80 Tādējādi ir jākonstatē, ka, piešķirot apgādnieka zaudējuma pensiju saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. vai 20. pantu, bijušā ierēdņa pārdzīvojušo laulāto situācija, kuri ir noslēguši laulību pirms viņa dienesta beigām, neatšķiras no bijušā ierēdņa pārdzīvojušo laulāto situācijas, kuri ir noslēguši laulību pēc šī dienesta attiecību izbeigšanas.
- 81 No visa iepriekš minētā izriet, ka pastāv atšķirīga attieksme salīdzināmās situācijās atkarībā no laulības noslēgšanas datuma, jo tas ir vienīgais apstākļi, kas nosaka atšķirīgu nosacījumu par minimālo laulības ilgumu piemērošanu atbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantam.
- 82 Šī atšķirīgā attieksme rada nelabvēlīgu situāciju šī sprieduma 65. punktā minētās judikatūras izpratnē bijušā ierēdņa pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulību pēc viņa dienesta attiecību izbeigšanas un kuriem ir piemērojami Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta noteikumi, salīdzinājumā ar bijušā ierēdņa pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulību pirms šī dienesta attiecību izbeigšanas un uz kuriem attiecas šī pielikuma 18. pants.
- 83 Šajā ziņā ir arī jānorāda, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētais nosacījums par vismaz piecu gadu laulības ilgumu rada īpaši nelabvēlīgu situāciju pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulību ar bijušo ierēdņi, jo, tā kā vairumā gadījumu ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas brīdis atbilst viņa došanās pensijā brīdim, kurš ir noteikts Civildienesta noteikumos, viņš ir gados vecāks nekā nodarbināts ierēdņis. Tādējādi Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā minētie bijušie ierēdņi parasti ir noslēguši laulību lielākā vecumā nekā Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā minētie bijušie ierēdņi, kuri ir noslēguši laulību pirms viņu dienesta attiecību izbeigšanas. Līdz ar to pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulību ar bijušo ierēdņi, parasti ir grūtāk izpildīt minētajā 20. pantā paredzēto nosacījumu par minimālo laulības ilgumu, kas ir pieci gadi,

nekā pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulību ar ierēdņi pirms dienesta attiecību izbeigšanas un kuriem Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā ir paredzēts vienīgi minimālais viena gada laulību ilgums.

- 84 Tādējādi, ņemot vērā tajā noteikto minimālo piecu gadu laulības ilgumu, Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētā attieksme pret pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulības ar bijušo ierēdņi pēc viņa dienesta attiecību izbeigšanas, ir mazāk labvēlīga nekā attieksme, kas minētā pielikuma 18. pantā paredzēta attiecībā uz pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulības laikā, kad ierēdnis vēl bija nodarbināts un parasti bija gados jaunāks nekā bijušais ierēdnis.
- 85 Tātad pastāv arī atšķirīga attieksme līdzīgās situācijās, kas netieši balstīta uz bijušā ierēdņa vecumu laulību noslēgšanas datumā.

2) Par Hartas 52. panta 1. punktā minēto kritēriju ievērošanu un atšķirīgas attieksmes attaisnojumu

- 86 Vispirms ir jākonstatē, ka atšķirīga attieksme, kas ieviesta ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu, ir paredzēta “tiesību aktā” Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē, jo šī tiesību norma ir ietverta Civildienesta noteikumos.
- 87 Turklāt, lai attaisnotu aplūkoto atšķirīgo attieksmi, Komisija, pirmkārt, apgalvo, ka pastāv paaugstināts risks, ka pārdzīvojušā laulātā labklājība tiks apdraudēta tāda ierēdņa pārdzīvojušā laulātā gadījumā, kura nāve viņu ir pārsteigusi laikā, kad ierēdnis vēl bija nodarbināts, nekā bijušā ierēdņa pārdzīvojušā laulātā gadījumā, kuram esot bijis laiks veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šādu finansiālo drošību.
- 88 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pants abi attiecas uz apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu bijušā ierēdņa, kurš saņem izdienas pensiju, pārdzīvojušajam laulātajam. Tādējādi gan vienā, gan otrā gadījumā pārdzīvojušais laulātais lūdz apgādnieka zaudējuma pensiju gadījumā, kad viņa laulātais jau ir beidzis pildīt dienesta pienākumus. Tādējādi Komisijas argumentam, ka pārdzīvojušo laulāto vairāk pārsteidz tāda ierēdņa nāve, kurš vēl ir nodarbināts, nekā tāda bijušā ierēdņa nāve, kurš ir pensionējies, nav nozīmes.
- 89 Otrkārt, Komisija, kuru atbalsta Parlaments, uzskata, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētā nosacījuma par vismaz piecu gadu laulības ilgumu mērķis ir, pirmām kārtām, novērst krāpšanu un, otrām kārtām, saglabāt Savienības pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru. Katrs no šiem abiem mērķiem ir jāpārbauda secīgi, ņemot vērā šī sprieduma 70. punktā atgādināto judikatūru.

i) Par mērķi novērst krāpšanu

- 90 Vispirms ir jāatgādina – Tiesa uzskata, ka tiesību krāpnieciskas un ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips ir Savienības tiesību vispārējs princips, kurš ieinteresētajām personām ir jāievēro (spriedums, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 88. un 89. punkts). Tādējādi krāpšanas apkarošana ir vispārējo interešu mērķis.
- 91 Šajā ziņā no 2019. gada 19. decembra sprieduma HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 89. un 90. punkts) būtībā izriet, ka nosacījums par minimālo viena gada laulības ilgumu, kāds ir paredzēts Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 17. pantā, ir vērsts uz to, lai pārliecinātos par attiecību starp attiecīgajām personām patiesumu un stabilitāti, un tādējādi tas nešķiet acīmredzami neatbilstošs, ņemot vērā krāpšanas apkarošanas mērķi.

- 92 Līdz ar to nešķiet nesaprātīgi ierēdņa vai bijušā ierēdņa pārdzīvojušā laulātā tiesības saņemt apģādnieka zaudējuma pensiju pakļaut nosacījumam, lai laulība atbilstu nosacījumam par minimālo ilgumu. Šāds nosacījums ļauj pārliecināties, ka šī laulība nav balstīta vienīgi uz apsvērumiem, kas nav saistīti ar kopdzīves projektu, kā, piemēram, tīri finansiāliem apsvērumiem vai apsvērumiem, kas saistīti ar uzturēšanās tiesību iegūšanu.
- 93 Tomēr ir jāuzsver, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā, kas ir piemērojams, ja laulība ir noslēgta pēc ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, ir paredzēts nosacījums par minimālo laulības ilgumu, kas piecas reizes pārsniedz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā paredzēto, kurš ir piemērojams, ja laulība ir noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas.
- 94 Tādējādi vēl ir jāpārbauda, vai Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētais nosacījums par laulības ilgumu, kas ir piemērojams bez jebkādiem iespējamiem izņēmumiem, acīmredzami nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu krāpšanas neesamību.
- 95 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka lietas materiālos nav ne pārliecinošu paskaidrojumu, ne arī pierādījumu, kas ļautu apstiprināt Komisijas un Parlamenta izvirzīto pieņēmumu, saskaņā ar kuru iespēja noslēgt krāpniecisku laulību pieaug pēc ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, kā rezultātā, piemēram, ierēdnis, kurš noslēdz laulību iepriekšējā dienā pirms dienesta attiecību izbeigšanas, būtu mazāk spējīgs noslēgt krāpniecisku laulību nekā ierēdnis, kurš laulību noslēdz nākamajā dienā pēc dienesta beigām. Komisija un Parlaments nav arī paskaidrojuši, kādu iemeslu dēļ ierēdnis, kurš ir izbeidzis dienesta attiecības, būtu mazāk spējīgs nodrošināties pret personas, kura vēlas ar viņu noslēgt laulību, krāpnieciskajiem nodomiem nekā ierēdnis, kurš vēl atrodas dienesta attiecībās, un tādēļ būtu nepieciešams noteikt piecas reizes lielāku minimālo laulības ilgumu, ja laulība tiek noslēgta pēc ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas.
- 96 Turpinot – saskaņā ar iedibināto judikatūru vispārīgs pieņēmums par krāpniecību nevar būt pietiekams, lai attaisnotu pasākumu, ar ko tiek aizskarti LESD mērķi (skat. spriedumu, 2012. gada 19. decembris, Komisija/Beļģija, C-577/10, EU:C:2012:814, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 97 Turklāt ir jānorāda, ka laulības ilgums nebūt nav vienīgais apstāklis, kas norāda uz tās patiesumu (pēc analogijas skat. spriedumus, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 72. un 73. punkts un tajos minētā judikatūra, un 2013. gada 18. jūlijs, *Prinz* un *Seeberger*, C-523/11 un C-585/11, EU:C:2013:524, 36. un 37. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 98 Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā ir izmantots vienīgi nosacījums par vismaz piecu gadu laulības ilgumu, neparedzot nekādus izņēmumus, tādējādi pārdzīvojušajam laulātajam, kurš ir noslēdzis laulību pēc bijušā ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, nav iespējams apgalvot, ka laulība ir noslēgta labticīgi, neatkarīgi no objektīvajiem pierādījumiem, ko viņš varētu iesniegt šajā ziņā. Šādi rīkojoties, ar šo tiesību normu ir ieviesta vispārēja un neatspēkojama prezumpcija par krāpšanu attiecībā uz laulību, kas ir ilgusi mazāk nekā piecus gadus.
- 99 Savukārt Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. panta otrajā daļā ir paredzēti objektīvi apstākļi, kuros netiek prasīts nekāds minimālais laulības ilgums, proti, ja ierēdņa laulībā, kas noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, ir piedzimis bērns, ar nosacījumu, ka pārdzīvojušais laulātais to uztur vai ir uzturējis. Tātad laulības gadījumā, kas noslēgta pirms bijušā ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, likumdevējs ir uzskatījis, ka pastāv objektīvi apstākļi, kas ļauj atspēkot krāpšanas prezumpciju.
- 100 Iepriekšējā punktā atgādinātie objektīvie apstākļi ir skaidri kritēriji, kas ļauj efektīvi pārvaldīt apģādnieka zaudējuma pensijas, ievērojot tiesiskās drošības principu.

- 101 Šajā lietā, pat ja prasītājas otrā laulība tika noslēgta pēc viņas laulātā dienesta attiecību izbeigšanas, pastāv vairāki objektīvi apstākļi, kas var pierādīt, ka runa nav par krāpniecisku laulību. Prasītāja un viņas laulātais dzīvoja kopā kopš 1985. gada. 1987. gada 10. jūnijā viņiem piedzima bērns. 1988. gada 7. maijā viņi noslēdza pirmās laulības. Lai gan viņi izšķīrās 1996. gada 29. aprīlī, tomēr 2002. gadā viņi atsāka kopdzīvi un atkārtoti noslēdza laulību 2012. gada 20. augustā. Papildus – ne Komisija, ne Parlaments nav apgalvojuši, ka šajā gadījumā būtu notikusi krāpšana.
- 102 Turklāt pēc šķiršanās prasītāja nebija noslēgusi laulību ar trešo personu. Tādējādi, kā Vispārējā tiesa tostarp norādīja apelācijas instancē pasludinātā sprieduma 56. punktā, ja viņa nebūtu atkārtoti salaulājusies ar savu bijušo laulāto, viņa būtu varējusi saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju kā šķirtais laulātais atbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 27. pantam – šīs tiesības viņa zaudēja atkārtoti noslēgtās laulības dēļ.
- 103 Turklāt, ņemot vērā, ka parasti bijušie ierēdņi, uz kuriem attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pants, ir gados vecāki, prasība par vismaz piecu gadu laulības ilgumu ir īpaši grūti izpildāma pārdzīvojušajiem laulātajiem, kuri ir noslēguši laulību ar šādu bijušo ierēdņi. Tādējādi ar to no apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšanas var izslēgt ievērojamu skaitu šo laulāto, lai gan tie būtu varējuši pierādīt krāpšanas neesamību.
- 104 Visbeidzot ir jāatgādina, ka likumdevējs ne vienmēr ir izslēdzis jebkādu individuālu vērtējumu Civildienesta noteikumos. Tādējādi Civildienesta noteikumu VII pielikuma 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir paredzēts, ka ierēdnis, kurš neatbilst apgādnieka pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, “ar īpašu pamatotu lēmumu, kuru pieņem iecelējinstītūcija, balstoties uz apstiprinošiem dokumentiem”, var to saņemt, ja viņš tomēr faktiski uzņemas atbildību par ģimeni.
- 105 No visa iepriekš minētā izriet – nav saprātīgi uzskatīt, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētais nosacījums par minimālo piecu gadu laulības ilgumu, kurš piecas reizes pārsniedz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā paredzēto un kuram nav nekādu izņēmumu, kas ļautu konstatēt krāpšanas neesamību, lai kādi arī būtu iesniegtie objektīvie pierādījumi, varētu būt nepieciešams, lai īstenotu krāpšanas apkarošanas mērķi.

ii) Par mērķi saglabāt Savienības pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru

- 106 Vispirms ir jāprecizē, ka ir ticis nospriests, ka mērķis saglabāt Savienības pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru var tikt uzskatīts par leģitīmu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 15. februāris, *Pyres /Komisija*, T-256/01, EU:T:2005:45, 64. un 65. punkts). Tomēr jāpiebilst, ka šāds mērķis, kas ir saistīts ar budžeta apsvērumiem, pats par sevi nevar pamatot atkāpi no vispārējā vienlīdzīgas attieksmes principa (šajā nozīmē un pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Fuchs un Köhler*, C-159/10 un C-160/10, EU:C:2011:508, 74. punkts).
- 107 Kā tika secināts iepriekš 105. punktā, nosacījums par minimālo laulības ilgumu, kas paredzēts Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā, nevar tikt attaisnots ar krāpšanas apkarošanas mērķi. Līdz ar to ar šo tiesību normu ieviestā atšķirīgā attieksme nevar tikt attaisnota vienīgi ar Savienības pensiju sistēmas finansiālā līdzsvara saglabāšanu.
- 108 Katrā ziņā ir jākonstatē, ka Komisija un Parlaments nav iesnieguši ne mazāko sākotnējo pierādījumu, kas ļautu pierādīt, ka Savienības pensiju sistēmas finansiālais līdzsvars būtu apdraudēts, ja bijušo ierēdņu pārdzīvojušie laulātie, kuri laulību ir noslēguši pēc ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, ja viņi nav bijuši laulībā vismaz piecus gadus. Nav arī pierādīts, ka šo finansiālo līdzsvaru nevarētu sasniegt, ja Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā būtu paredzēti izņēmumi no nosacījuma, ka laulībai ir jābūt ilgušai vismaz piecus gadus.

- 109 Turklāt attiecībā uz Komisijas argumentu, saskaņā ar kuru bijušā ierēdņa pārdzīvojušais laulātais, kurš ir noslēdzis laulību pēc viņa dienesta attiecību izbeigšanas, nav sniedzis faktiski ieguldījumu Savienības pensiju sistēmā, ir jānorāda, ka ne no Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta formulējuma, ne konteksta neizriet, ka apgādnieka zaudējuma pensija būtu atkarīga no pietiekami ciešas finansiālas saiknes starp pārdzīvojušo laulāto un iestādi, kurā strādājis ierēdnis vai bijušais ierēdnis. Gluži pretēji, pietiek ar to, ka laulība, kas noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, ir ilgusi vienu gadu, lai pārdzīvojušais laulātais varētu saņemt šādu pensiju, pat ja nāve iestājas, piemēram, ierēdņa karjeras sākumā (piemērojot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 17. pantu) vai ja laulība ir noslēgta dažas dienas pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas (piemērojot Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantu).
- 110 Līdz ar to Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā ir paredzēta atšķirīga attieksme pret bijušo ierēdņu pārdzīvojušajiem laulātajiem, kas nav attaisnojama ne ar mērķi apkarot krāpšanu, jo tā nav nepieciešama šī mērķa sasniegšanai, ne ar mērķi saglabāt Savienības pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru.
- 111 Turklāt, tā kā ar to ir ieviesta vispārēja un neatspēkojama prezumpcija par krāpšanu attiecībā uz pāriem, kuru laulība ir ilgusi mazāk nekā piecus gadus, lai gan ar vispārēju prezumpciju par krāpšanu nepietiek, lai attaisnotu pasākumu, kas apdraud LESD mērķus, Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā nav ievērota tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi un jebkādas diskriminācijas aizlieguma būtība.
- 112 Līdz ar to Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pants pārkāpj vispārējo vienlīdzīgas attieksmes principu, kā arī nediskriminācijas vecuma dēļ principu. Tādējādi ir jāapmierina prasītājas izvirzītā iebilde par pretprettiesiskumu.
- 113 Attiecīgi apstrīdētajam lēmumam, kas pieņemts, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu, nav juridiskā pamata, tādēļ tas ir jāatceļ.

3. Par trešo pamatu – kļūdu jēdziena “laulātais” interpretācijā apgādnieka zaudējuma pensijai piemērojamās sistēmas izpratnē

- 114 Prasītāja apgalvo, ka pāra jēdzienu nevar reducēt tikai uz attiecībām, kuru pamatā ir laulība, ņemot vērā šajā jomā jau vairākus gadus notiekošās vispārējās pārmaiņas sabiedrībā. Šīs pārmaiņas apstiprinot, pirmkārt, Civildienesta noteikumu I.d panta 1. punkta otrā daļa, kurā partnerattiecības, kas nav laulība, tiek pielīdzinātas laulībai, un, otrkārt, Savienībā plaši izplatītā reģistrēto partnerattiecību atzīšana. Līdz ar to nevarot ņemt vērā prasītājas un viņas mirušā laulātā kopdzīves ilgumu, kas apliecināts ar vairākiem dokumentiem.
- 115 Komisija, kuru atbalsta Parlaments, apstrīd prasītājas argumentus.
- 116 Jāatgādina, ka saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu apgādnieka zaudējuma pensija tiek piešķirta pārdzīvojušajam “laulātajam”. Tas nozīmē, ka apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmējam bija jābūt vienotam ar bijušo ierēdņi civiltiesiskās attiecībās, kas bija pamatā tiesību un pienākuma kopumam starp viņiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 71. punkts).
- 117 Šajā ziņā Tiesa ir atgādinājusi, ka, lai gan noteiktos aspektos faktiskām savienībām un likumīgām savienībām, tādām kā laulība, var piemist zināmas līdzības, tās katrā ziņā nevar radīt šo divu savienību veidu pielīdzināšanu. Laulībai ir raksturīgs stingrs formālisms, un tā rada augsta līmeņa savstarpējas tiesības un pienākumus starp laulātajiem, tostarp arī pienākumu sniegt palīdzību un solidaritātes pienākumu (spriedums, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 72. un 73. punkts).

- 118 Turklāt Savienības likumdevējs ar konkrētiem nosacījumiem ir skaidri paplašinājis Civildienesta noteikumu normu par laulātām personām piemērošanu attiecībā uz personām, kuras saista reģistrētas partnerattiecības, kas nav laulība. Šajā ziņā no Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta otrās daļas izriet, ka, lai reģistrētas partnerattiecības, kas nav laulība, tiktu pielīdzinātas laulībai Civildienesta noteikumu izpratnē, ierēdnim, kas ir reģistrēts kā pastāvīgs partneris, kurš nav laulātais, ir jāatbilst likumīgajiem nosacījumiem, kuri paredzēti šajā tiesību normā (spriedums, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 74. un 76. punkts).
- 119 Savukārt Tiesa uzskata, ka faktiskā savienība, tāda kā kopdzīve, neatbilst šīm raksturīpašībām, jo tā principā nav likumā noteiktā statusa priekšmets (spriedums, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 78. punkts).
- 120 Šajā lietā prasītāja apgalvo, ka viņa ar mirušo bijušo ierēdni ir dzīvojusi kopā kopš 2002. gada un 2012. gadā pāris atkārtoti ir noslēdzis laulību. Tomēr prasītāja neapgalvo, ka pāris pirms atkārtotās laulības būtu noslēdzis reģistrētas partnerattiecības. Turklāt starp lietas dalībniekiem nav strīda par to, ka mirušais bijušais ierēdnis bija precējies ar trešo personu laikā no 1998. gada 11. septembra līdz 2011. gada 22. decembrim.
- 121 Līdz ar to prasītāja nevar izmantot savā labā Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta otro daļu.
- 122 Turklāt ir jānorāda, ka, pat ņemot vērā sociālo kontekstu, kādā šī prasība ir celta, Vispārējai tiesai nav jāpaplašina Civildienesta noteikumu piemērošanas joma attiecībā uz terminu "laulātais". Šādi grozījumi ir jāveic likumdevējam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1993. gada 17. jūnijs, *Arauxo-Dumay*/Komisija, T-65/92, EU:T:1993:47, 30. un 31. punkts).
- 123 Papildus, kā norāda Komisija, Civildienesta noteikumu reformu laikā likumdevējs ir ņēmis vērā pārmaiņas sabiedrībā. Konkrētāk, ar Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 723/2004 (2004. gada 22. marts), ar ko groza Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumus un Kopienu pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību (OV 2004, L 124, 1. lpp.), likumdevējs grozīja Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta otro daļu, lai aptvertu tādu partnerattiecību gadījumus, kas nav laulība.
- 124 Tādējādi trešais pamats ir jānoraida kā nepamatots.
- 125 No visa iepriekš minētā izriet, ka pirmais un trešais pamats ir jānoraida kā nepamatots un apstrīdētais lēmums ir jāatceļ, pamatojoties uz otro pamatu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 126 Saskaņā ar Reglamenta 133. pantu lēmums par tiesāšanās izdevumiem ir ietverams galīgajā spriedumā. Piemērojot minētā reglamenta 219. pantu, kas šai lietai pēc analogijas ir piemērojams pēc lietas nodošanas atpakaļ, un tā kā apelācijas instancē pasludinātajā spriedumā Vispārējā tiesa ir atlikusi lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu, Vispārējai tiesai ir jālemj par tiesāšanās izdevumiem, kas attiecas, pirmkārt, uz tiesvedību saskaņā ar LESD 270. pantu Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā un, otrkārt, uz apelācijas tiesvedību Vispārējā tiesā.
- 127 Šajā ziņā atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs.
- 128 No iepriekš izklāstītā pamatojuma izriet, ka Komisija ir lietas dalībnieks, kam spriedums ir nelabvēlīgs. Līdz ar to tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas saistīti, pirmkārt, ar Civildienesta tiesā uzsākto sākotnējo tiesvedību lietā F-104/15, kā arī, otrkārt, ar šo tiesvedību pēc lietas nodošanas atpakaļ.

- 129 Runājot par apelācijas tiesvedību lietā T-695/16 P, saskaņā ar Reglamenta 211. panta 3. punktu Komisijai savi tiesāšanās izdevumi ir jāsedz pašai. Turklāt, tā kā Vispārējā tiesa ir apmierinājusi Komisijas iesniegto apelācijas sūdzību, prasītājam ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas tai radušies minētajā tiesvedībā.
- 130 Visbeidzot saskaņā ar Reglamenta 138. panta 1. punktu iestādes, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas. Līdz ar to ir jānosprīd, ka Parlaments sedz savus tiesāšanās izdevumus lietā F-104/15 un šajā tiesvedībā pēc lietas nodošanas atpakaļ. Turklāt, tā kā Parlaments nav iesniedzis procesuālu rakstu apelācijas tiesvedībā un tā kā Vispārējā tiesa minētajā tiesvedībā ir lēmusi bez tiesvedības mutvārdu daļas, Parlaments nav piedalījies apelācijas tiesvedībā Reglamenta 211. panta 5. punkta izpratnē, un tādējādi tam nav radušies ar minēto tiesvedību saistīti tiesāšanās izdevumi.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (septītā palāta)

nosprīd:

- 1) **Atcelt Eiropas Komisijas 2014. gada 24. septembra lēmumu, ar kuru noraidīts RN lūgums par apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršanu.**
- 2) **Komisija sedz savus, kā arī atlīdzina RN izdevumus lietā F-104/15 un šajā tiesvedībā pēc lietas nodošanas atpakaļ.**
- 3) **Komisija un RN sedz savus tiesāšanās izdevumus tiesvedībā lietā T-695/16 P pašas.**
- 4) **Eiropas Parlaments sedz savus tiesāšanās izdevumus lietā F-104/15 un šajā tiesvedībā pēc lietas nodošanas atpakaļ.**

da Silva Passos

Reine

Truchot

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2020. gada 16. decembrī.

[Paraksti]